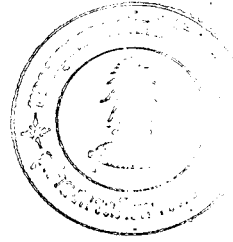

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาและส่งเสริมชาวเขาในด้านการศึกษา เป็นโครงการสืบเนื่องมาจากการที่กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปประจำตามหมู่บ้านชาวเขา และได้จัดตั้งโรงเรียนชั่วคราวขึ้น โดยใช้พนักงานอนามัยของกรมประชาสงเคราะห์ ทำหน้าที่เป็นครูสอนหนังสือให้แก่เด็กชาวเขา โรงเรียนชั่วคราวของกรมประชาสงเคราะห์เหล่านี้ ในโอกาสต่อไปก็จะได้ออบไต่อบการบริการส่วนจังหวัดรับไปดำเนินการ โดยจัดอัตรากำลังครูขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเข้าแทน แต่ในระหว่างดำเนินการสอนในลักษณะโรงเรียนชั่วคราวนี้ เจ้าหน้าที่กรมประชาสงเคราะห์ที่มีไม่พอ จึงจำเป็นต้องมีครูผู้ช่วยสอนด้วย โดยเหตุนี้กรมประชาสงเคราะห์จึงได้จัดการอบรมผู้ช่วยเจ้าหน้าที่พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาด้านการศึกษาขึ้น เพื่อเป็นการเตรียมชาวเขาให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการที่จะเข้ารับราชการครู เพื่อฝึกอบรมและสอนหนังสือให้แก่เด็กชาวเขาที่อยู่ในหมู่บ้านของตนต่อไป เหตุผลอีกข้อหนึ่งก็คือ ได้เกิดปัญหาขึ้นในการนำครูพันธุ์ไปสอนชาวเขา จึงเชื่อว่าหากได้ครูช่วยสอนซึ่งเป็นชาวเขาไปสอนชาวเขาเองจะทำให้ได้ผลดีขึ้น

ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่และส่งเสริมชาวเขาที่เข้ารับการอบรมนี้เป็นชาวเขาที่มีความรู้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา 4 ขึ้นไป เข้ารับการอบรมวิชาสามัญและวิชาครูเบื้องต้น เพื่อช่วยสอนเด็กชาวเขาให้มีทักษะภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนา ศีลธรรม วิทยาศาสตร์ และมีทัศนคติที่ดีต่อสุนัข ซึ่งเมื่อผู้รับการอบรมผ่านการอบรมตลอดระยะเวลา 3 เดือน และมีความสามารถเป็นที่น่าพอใจแล้ว กรมประชาสงเคราะห์ก็จะจัดส่งผู้รับการอบรมเหล่านี้ไปเป็นผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาตามโรงเรียนของกองส่งเสริมชาวเขา ซึ่งจัดตั้งในหมู่บ้านของตนเอง ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการส่งเสริมชาวเขาจึงได้ขอความร่วมมือจากแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้เป็นผู้จัดทำดำเนินการฝึกอบรมตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว

ผู้รับการอบรมเป็นผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาที่คัดเลือกจากชาวเขาที่มีอายุระหว่าง 15 - 40 ปี ให้มารับการอบรมปีละ 1 รุ่น รุ่นละประมาณ 60 คน ระยะเวลาในการอบรม 3 เดือน ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 31 มกราคม ของปีต่อไป จนกว่าจะได้ผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาครบตามเป้าหมาย

สำหรับการอบรมปีการศึกษา^๑ เป็นการอบรมสืบเนื่องเป็นปีที่ 2 เปิดการอบรมวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และสุขศึกษา การอบรมในปีนี้ได้เพิ่มวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นอีกวิชาหนึ่ง เพื่อให้ผู้รับการอบรมได้เห็นความสำคัญของการสงวนทรัพยากรธรรมชาติและมีทักษะทางวิทยาศาสตร์ การอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาปีนี้ได้จัดขึ้น ณ ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ตำบลแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งแผนกวิชาประถมศึกษาได้วางโครงการเป็นงานวิจัยเรียกว่า "โครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา" เช่นเดียวกับปีที่แล้ว

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาและทดลองการสอนเขียนภาษาไทยให้แก่เด็กชาวเขา เนื่องจากชาวเขามีภาษาพูด ภาษาเขียน ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนความเป็นอยู่ต่างกับคนไทยในพื้นที่รอบ แนวทางที่จะช่วยให้ชาวเขาได้รู้ซึ่งในคุณค่าของความเป็นคนไทยก็คือให้เขาได้รู้ซึ่งในภาษาไทย ด้วยการให้เขาได้เรียนรู้ทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาไทยอย่างถูกต้อง เพื่อให้เขาจะได้นำไปใช้ติดต่อกับคนไทยพื้นที่รอบทั่วไป

การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในการสื่อความหมาย และยังเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาความคิด สติปัญญา และทัศนคติด้วย^๑ จากการทดสอบชาวเขาที่ได้คัดเลือกให้มารับการอบรม เห็นได้ว่าชาวเขายังไม่มีทักษะการใช้ภาษาไทยเพียงพอ การทดลองสอนที่แยกเน้นเฉพาะทักษะแต่ละด้าน ก็เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และแนะนำวิธีการที่ถูกต้อง

^๑ พูนสุข บุญสวัสดิ์, "ลีลาการเขียนอักษรไทยสำหรับเด็กเริ่มเรียน"

(วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.)

การทดลองสอนเขียนภาษาไทยแก่ชาวเขาครั้งนี้ มุ่งสอนวิธีเขียนที่ถูกต้อง อ่านได้ ง่าย และให้ชาวเขาสามารถเขียนภาษาไทยเพื่อใช้สื่อความหมายได้ถูกต้อง ทั้งนี้ เพื่อเป็น พื้นฐานสำหรับการสอนภาษาไทยแก่เด็กชาวเขาในหมู่บ้านของตนต่อไป นอกจากนี้จะมุ่งสร้าง พื้นฐานทางการเขียนภาษาไทยแก่ครูช่วยสอนแล้ว ผู้วิจัยยังมุ่งสร้างเสริมวิธีสอน เพื่อให้ครู ผู้ช่วยสอนเหล่านี้ไปสอนภาษาไทยแก่นักเรียนชาวเขาอย่างได้ผลดีอีกด้วย

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว และเพื่อเป็นการสนับสนุนการให้ การศึกษาเพื่อพัฒนาชาวเขา จึงได้ดำเนินการวิจัยในหัวข้อนี้ ทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศ ชาติในอันที่จะคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชาวเขาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อทดลองวิธีสอนวิชาภาษาไทย (ทักษะการเขียน) โดยใช้แนวการฝึกหัดครู ตามหลักสูตรพิเศษของโครงการฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา

2.2 เพื่อทดลองใช้แบบเรียนวิชาภาษาไทย (ทักษะการเขียน) ที่สร้างขึ้นสำหรับ เด็กชาวเขา ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 เพื่อสร้างคู่มือสำหรับแบบเรียนวิชาภาษาไทย (ทักษะการเขียน)

2.4 เพื่อสร้างแบบทดสอบวิชาภาษาไทย (ทักษะการเขียน) สำหรับใช้ทดสอบ ความรู้และความสามารถของผู้รับการอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม

2.5 เพื่อประเมินผลความเข้าใจของผู้รับการอบรมเกี่ยวกับหนังสือแบบเรียนวิชา ภาษาไทย

2.6 เพื่อสำรวจความมั่นใจของผู้รับการอบรมเกี่ยวกับการสอน

3. สมมติฐานของการวิจัย

3.1 การฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาโดยใช้หลักสูตรพิเศษ แบบเรียน และ คู่มือครูที่สร้างขึ้น จะช่วยให้ผู้รับการอบรมมีความรู้ในด้านวิชาสามัญเพิ่มขึ้น และมีความ สามารถในการสอนนักเรียนชาวเขา โดยความรู้และความสามารถดังกล่าวก่อนและหลังการ ฝึกอบรมมีความแตกต่างกัน

3.2 ผู้รับการอบรมที่มีระดับพื้นฐานการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือสูงกว่า มีความเชื่อมั่นในการสอนไม่แตกต่างกัน เมื่อได้รับการอบรมตามวิธีที่กำหนดให้กับใช้แบบเรียนที่จัดให้

3.3 ผู้รับการอบรมที่เป็นสมณเพศ หรือฆราวาสมีความเชื่อมั่นในการสอนไม่แตกต่างกัน เมื่อได้รับการอบรมตามวิธีที่กำหนดให้ กับใช้แบบเรียนที่จัดให้

3.4 ผู้รับการอบรมจะมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชา เมื่อได้ใช้แบบเรียนที่กำหนดให้

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่กองส่ง-เคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้คัดเลือกมา 55 คน มีอายุเฉลี่ย 19.5 ปี

4.2 หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรม เป็นหลักสูตรพิเศษที่สร้างขึ้นสำหรับสอนผู้รับการอบรมโดยตรง

4.3 แบบเรียนภาษาไทยที่ใช้สร้างขึ้นสำหรับนักเรียนชาวเขาโดยคณาจารย์แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีด้วยกันทั้งหมด 4 เล่ม และมีคู่มือครูประกอบบทเรียน

4.4 แบบทดสอบที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเอง จำนวน 35 ข้อ แบ่งเป็นภาควิชาการ 30 ข้อ และภาควิชาครูเบื้องต้น 5 ข้อ

4.5 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย 3 เดือน เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2516 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2517 รวมเป็นระยะเวลา 3 เดือน

4.6 สถานที่ทดลอง

4.6.1 ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ตำบลบ้านแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.6.2 โรงเรียนบ้านแม่ลาย อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.6.3 โรงเรียนสังวาลย์วิทยา ตำบลบ้านแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ศึกษาหลักสูตรพิเศษสำหรับโครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา และหนังสือแบบเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขาของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.2 สร้างแบบทดสอบความรู้วิชาภาษาไทย (ทักษะการเขียน) สำหรับทดสอบผู้รับการอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม

5.3 ทดลองแบบทดสอบที่สร้างขึ้นโดย

5.3.1 ทดลองกับครูช่วยสอนชาวเขา เพื่อตรวจสอบถ้อยคำสำนวนที่ใช้แบบทดสอบ

5.3.2 ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อปรับปรุงข้อสอบโดยการวิเคราะห์ข้อ แล้วหาอ่านาจจำแนกและระดับความยากง่าย

5.3.3 ปรับปรุงแบบทดสอบแล้วทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพื่อปรับปรุงข้อสอบอีกครั้งตามวิธีในข้อ 5.3.2 แล้วคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบทั้งฉบับ

5.4 ใช้แบบทดสอบที่สร้างขึ้นวัดความรู้ของผู้รับการอบรมก่อนและหลังฝึกอบรม

5.5 ทดลองสอนเนื้อหาและวิธีสอนวิชาภาษาไทย (ทักษะการเขียน) โดยใช้แนวการฝึกหัดครูตามหลักสูตรพิเศษ

5.6 เขียนบันทึกการสอนแต่ละบทเรียนเพื่อรวบรวมเป็นคู่มือครู ใช้คู่กับแบบเรียนสำหรับเด็กชาวเขาวิชาภาษาไทย (ทักษะการเขียน)

5.7 ทดสอบความแตกต่างของผลการสอบ โดยเฉลี่ยทั้งก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่า "t"

6. ความจำกัดของการวิจัย

6.1 ผู้วิจัยไม่สามารถสุ่มตัวอย่างประชากรได้เอง

6.2 ความแตกต่างทางพื้นฐานการศึกษา อายุ สติปัญญา เผ่าของผู้รับการอบรม ทำให้ไม่สามารถควบคุมผลการเรียนรู้อและการฝึกอบรมวิชาภาษาไทยให้อยู่ในเกณฑ์เดียวกัน

6.3 ระยะเวลาในการอบรม 3 เดือน เป็นระยะที่สั้น ทำให้การฝึกทักษะและการถ่ายทอดวิธีสอนวิชาภาษาไทย (ทักษะการเขียน) ได้ไม่มาก เพราะการฝึกทักษะและวิธีสอนวิชาภาษาไทย (ทักษะการเขียน) ต้องใช้เวลานาน

6.4 ผู้วิจัยไม่สามารถติดตามผลการเรียนรู้และทักษะทางการสอนของผู้รับการอบรมเมื่อออกไปทำการสอนในโรงเรียนตามหมู่บ้าน

7. ข้อตกลงเบื้องต้น

7.1 ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ มีพื้นฐานความรู้ทางวิชาภาษาไทย (ทักษะการเขียน) และมีความสามารถในการสอนไม่แตกต่างกัน

7.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกอย่างสามารถฝึกอบรมตัวประชากรได้ตามจุดประสงค์ที่ใ้กว้างไว้

7.3 แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม เป็นข้อสอบที่มีความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหาวิชา และครอบคลุมเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนที่สร้างขึ้นตามหลักสูตรพิเศษของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8. ประโยชน์ที่อาจได้รับจากการวิจัย

8.1 ผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา จะได้รับพื้นฐานความรู้ทางการศึกษา ได้แนวคิด ค่านิยม ทักษะที่ดีและถูกต้องตามวัฒนธรรมไทย และต่อการเป็นพลเมืองดีของชาติ เพื่อจะได้ถ่ายทอดให้กับนักเรียนชาวเขาต่อไป

8.2 ได้ผลผลิตเป็นสิ่งประติมากรรมคือ แบบทดสอบความรู้ คู่มือและเทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับนักเรียนชาวเขา

8.3 เป็นประโยชน์ต่อการฝึกหัดครูในด้านการทดลองวิธีสอนวิธีต่าง ๆ แก่เด็กที่ไม่ได้พูดภาษาไทยในชีวิตประจำวัน

8.4 ผู้รับการอบรมจะสามารถทำหน้าที่สอนเด็กชาวเขาในโรงเรียนของหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาตามหมู่บ้านต่าง ๆ ทั้งจะเป็นผู้ช่วยประสานงานและเสริมสร้าง

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่กับชาวเขาเผ่าเดียวกันตามเจตจำนงของกองสงเคราะห์ชาวเขา

8.5 ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ในการร่วมมือกันทำงานเกี่ยวกับชาวเขาค้นการศึกษา และความมั่นคงของประเทศไทย

9. คัพทเฉพาะเรื่องและคำจำกัดความ

เด็กชาวเขา² หมายถึงเด็กชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่ไม่พูดภาษาไทย อาศัยอยู่ตามป่าเขาในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อถือแตกต่างไปจากเด็กไทยในพื้นที่ทั่วไป

ผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา หรือครูช่วยสอนเด็กชาวเขา คือชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่มีพื้นความรู้ตั้งแต่ชั้น ป.4 ถึง ม.ศ.3 อายุระหว่าง 15-33 ปี ที่กรมประชาสงเคราะห์คัดเลือกมารับการฝึกอบรมเป็นเวลา 3 เดือน ตามโครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา ซึ่งในวิทยานิพนธ์นี้จะเรียกว่า "ผู้รับการอบรม" เมื่อจบการอบรมแล้ว กรมประชาสงเคราะห์จะส่งไปเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาค้นการศึกษาในหมู่บ้านชาวเขาในหมู่บ้านของตน

หลักสูตรพิเศษ หมายถึงหลักสูตรที่ทางแผนกวิชาการประถมศึกษาได้สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบเรียนและคู่มือครู

หนังสือแบบเรียน หมายถึงหนังสือแบบเรียนวิชาภาษาไทยที่ทางแผนกวิชาประถมศึกษาได้สร้างขึ้นให้เหมาะกับเด็กชาวเขา ซึ่งยึดหน่วยการสอนทั้ง 5 เป็นแกนกลาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²สาย ภาณุรัตน์, การให้การศึกษาแก่เด็กชาวเขา, กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 20 มีนาคม 2515 (เอกสารอัสสำเนา), หน้า 1.

คู่มือครู คือบันทึกการสอนที่เสนอแนะความมุ่งหมาย เนื้อเรื่อง กิจกรรม อุปกรณ์ การสอน และการประเมินผลไว้อย่างละเอียด เพื่อใช้คู่กับหนังสือแบบเรียน ซึ่งผู้ช่วยครูสอน เด็กๆ เขาสามารถนำไปใช้สอนแก่เด็กของเขา

ทักษะ³ หมายถึง ความชำนาญ ความสามารถของการทำงานอย่างใดอันใด ลักษณะเด่นของการฝึกทักษะมี 2 ประการ คือ มีการฝึกและการพัฒนา การฝึกทักษะให้ใคร่ควร ต้องฝึกกับสถานการณ์ที่เป็นจริง

การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์อย่างรวดเร็ว (Transfer Experience Approach) คือวิธีการถ่ายทอดความรู้และทักษะให้แก่ผู้เรียนแล้วทดลองให้ผู้เรียนปฏิบัติ และใช้ความรู้ ทักษะ ทำการสอนทันที

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³John Jarolimek, Social Studies in Elementary Education
(New York: Macmillan Company, 1963), p. 61.